

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**In Epistolam Ad Hebraeos, Ioannis Oecolampadij,
explanationes, ut ex ore pr[a]elegantis except[a]e, per
quosdam ex auditoribus digest[a]e sunt**

Ökolampadius, Johannes

Argentorati, 1534

VD16 B 5199

Capvt IIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36048

ANNOT. IN EPIST. D. PAULI AD.
nisi ihs, qui non obedierant? Et uide-
mus, quod non potuerint ingredi
propter incredulitatem.

Quorum membra ¶ Quemadmodum in ma-
gnis cladibus & bellis membra & corpora pas-
sim dispersa conspiciuntur, ita incredulorum il-
lorum corpora in deserto disiecta fuerant. Tria
autem de incredulis istis dixit, primum quòd ex-
acerbauerunt Deū, deinde quòd infensos in des-
erto occidit, postremo, quòd eis ingressum in
requiem negauit. Ista omnia manent etiam nū
Christum non audiētes. Ceterum quæ nunc se-
quuntur pulchre interpretationem prædictorū
faciunt.

CAPVT IIII.

Metuamus igitur, ne quando de-
relicta promissione introeundi in re-
quiem eius, uideatur aliquis ex uo-
bis fuisse frustratus.

ὁ περιελευσθε: Damnū pati, aut deficere signi-
ficat, etiam postremum esse, quod hoc loco ad-
modum quadrare uidetur. Et quia nihil accipi-
unt in distributionibus, qui postremi sunt, cau-
eamus nos ne tardius ueniamus, & pœnitentia
nimium sera ducamur. Alludit autem ad uirgi-
nes fatuas

nes fatuas, quæ cum negligentes fuissent & emptum irent oleum, quæ paratæ erant intrauerunt cum sponso ad nuptias, clausa est ianua. Illi uero aduentus aperiri sibi petunt, sed audiunt, Amē dico uobis, non noui uos. Matth. 25

Etenim nobis annuntiatum est, quemadmodum & illis. At nō profuit illis audisse sermonem, quod is non esset cum fide cōiunctus, ijs qui audierant.

Pergit in enarratione testimonij prophetici, ut faciat eos alacriores in audiendo. Ne uero uideatur temere in hoc citandū incidisse, sicq̄ torquere scripturam uelle magis, quàm fideliter adducere, diligenter admodum omnia tractat.

Nos similiter promissionem accepimus, ut illi, qui ex Aegypto exiuerunt, & etiam ab eodem Deo. Præterea. 2. Corinth. 4. dicitur, quod eundē spiritū fidei habeamus, iuxta illud quod scriptum est. Credidi, & ideo locutus sum &c. Sicut ergo illos manebat pœna, ita & nos, imo longe grauior maiore luce ueritatis iam nobis oborta, si pari incredulitatis uestigio insistamus.

Veteribus dicitur etiam ad nos attinerere.

Ingrederimur em̄ in requiē, nos qui credidimus, quemadmodū dixit.

Gg

Sicut iuravi in ira mea, si ingressuri
sunt in requiem meam.

Dixi, & iterum dico. Omnes diuinæ cōmina-
tiōes, ut ad incredulos pertinēt, ita promissiōes
credentibus solis profunt. Significanter autem
dicit in præsenti, ingredimur, & nō in futuro,
ingrediemur, et ut sūmā certitudinē proponat,
sic & Ioan. cap. 3. Qui credit in filium, non perit
sed habet uitæ æternā. Et. cap. 7. Qui sermonē
meam audit, & credit ei qui misit me, habet uitā
æternam, & in condemnationem non ueniet,
sed transiui à morte in uitam.

In requiem] Incipit hic annagogen facere, à
reque promissa populō Israëlitico in terra Cha-
naan, ad requiem promissam nobis in cœlis.
Discas hic, quomodo prophetæ nobis intelligē-
di sunt, quum de terra Chanaan siue promissio-
nis loquuntur. Certe qui audiunt uerbum Dei
& custodiunt illud, hi iam ingrediuntur in terrā
promissionis, & plane beati sunt. Iurauit enim
Dominus incredulos nō ingressuros in requiē
suam, ingredientur itaq; qui credunt.

Et sane operibus à iactis funda-
mentis mundi perfectis. Dixit em̄
quodam in loco de die septimo sic.
Et requieui

Et requieuit Deus die septimo ab omnibus operibus suis. Et in hoc rursum. Si introibūt in requiē meā.

Oratio uiderur imperfecta, tamē sensus satis constat. Significat em̄ aliam nobis requiē, quā terræ promissionis querendam, nimirū quam Dominus significauit, cum iam omnia cōdidisset, in eo quod de se predicari uoluit. Et requieuit dominus &c. Triplex autem sabbatum uel quies est. Sabbatum apud Mosen cum Deus ab omnibus operibus quieuit die septimo, quieuit tamen ita, ut nihil noui crearet. Alioqui scimus ex saluatore nostro. Ioan. 5. Patrem ad hoc usq; temporis operari, sicut & filiū. De hoc sabbato propheta hic nō licet intelligere. Alia quies iuxta historiam, ea est quam habuit populus in deserto, nō enim laborauit sed obambulauit expectans terram promissam. Tertia quies adhuc super est, & de hac propheta hic dicit, qui cū hæc scriberet, erat iam in terra Chanaan seu promissionis. Loquitur autem hic de sabbato animi, quæ quies initium quasi est quietis future cum omnibus electis Dei. Et in hanc sententiam ferè etiā Chrysostrōm exponit. Septenari⁹ p̄ plenario & indefinito numero sepe sumit. Sic Lucæ 8. Magdalene, de qua septē dæmonia exierūt. 1. plurim a. & Prouerb. 24. Septies in die cadit iustus, 1. sepiissime, sed quia tritū hoc est, mittam⁹.

Triplex
sabbatū seu
requies.

Posteaquam igitur illud reliquū est, aliquos introire in eā, & quibus prius annunciatum fuit, non introierūt propter incredulitatem, rursus quendam præfinit diem, hodie, in Dauid dicens, post tantū temporis quemadmodum dictum est. Hodie si uocem eius audieritis, ne obduretis corda uestra. Nam si eis Iesus requiem præstitisset, nequaquam de alio posthac die locutus fuisset.

Sic colligit. Si populus Israël perfectā & plenā requiem sub Iosua duce (quē hic Iesum uocat) consecutus est, quid opus fuerat alium quendā prædicere diē, in quō denuo uox Domini esset audiēda: Semel enim audisse ex Mose satis superque fuisset. Verum quia nō consequutus est plenā, recte de alio posthac die loquutus est Propheta.

Itaque relinquitur sabbatismus populo Dei. Nam qui ingressus est in requiem illius, & ipse requieuit ab operibus suis, quemadmodū à suis
Deus

Deus. Studeamus igitur ingredi in
illam requiem, ne quis eodem conci-
dit incredulitatis exemplo.

Conclusio est eorum quæ hactenus disputa-
ta sunt, nempe sabbatissimum seu requiem istã
pertinere ad populum Dei, cuius nomine hic
credentes omnes siue ex Iudæis sint, siue ex gen-
tibus, intelligit. Nam isti uere sunt quietis huius
participes, si Christum audiãt. Porro quod di-
cit, Studeamus, pulchre admonet. Non solum,
inquit, non contemnamus, sed omnem demus
operam, enitmur, seu, ut alij ueterunt, festine-
mus ut ingrediamur in illam requiem. Studiũ
autem in hoc erit, ut Christum audiamus, ut in
quo solo patri cõplacitum est, nisi uelimus, exẽ-
plo incredulitatis patrum admodum horrendo
perire. Iam quo grauioræ pœna dignus est, qui
exemplo alio iam ædito peccat, ita & nos si per-
fidiã patrum imitati fuerimus. Seruus qui co-
gnouit uoluntatem domini sui, & non se præpa-
rauit, nec fecit secundum uoluntatem eius, pla-
gis uapulabit multis Luce. 12. Cain homicida fu-
it, sed septies punitus fuit Lamech, deinde decer-
nitur etiam grauior pœna ei, qui hunc occide-
rit Genes. 4. Sic de diluuiõ, de uastatione Hiero-
solymorũ iudicabis. Auget em̃ ut peccatum,
ita & pœnam, exemplum prius æditũ. Admo-
neamur

Exemplũ
pœnã pec-
cati auget.

ANNOT. IN EPIST. D. PAULI AD
neamur nos hinc, ut incredulitatem pestem ani-
marum summe caueamus. Nā esto in hac uita
impune sit tamē in alia poenā nō effugiem⁹, eāq;
grauissimam. Sunt enim hęc scripta propter no-
stram emendationem.

Viuus est enim sermo Dei, & effi-
cax, & penetrantior quouis gladio
utrinq; incidēte, ac pertingens usq;
ad diuisionem animæ simul ac spiri-
tus, compagumq; & medullarū, &
discretor cogitationum & intentio-
nū cordis, nec est ulla creatura, quæ
nō manifesta sit in conspectu illius.
Sed omnia nuda & resupinata ocu-
lis eius, ad quem nobis est sermo.

Quidam hunc locum ad uerbum Dei, quod
nos annunciamus, trahunt, sicut & Augustinus
alicubi facit, minus tamen apte. Scimus em̄ nos
mortuum loqui uerbum & literam, unde recte
de uerbo diuinæ comminationis & irę Dei
efficacissimę accipias, Vult autē Apostolus con-
firmationis uice hoc subiñcere ei, quod iam iam
præmisit, ne quis leue putet, iram Dei in se pro-
uocare, & ab eo qui fons uitæ est, impune potu-
isse desi

isse deficere, id quod faciunt, qui illius uocē non audiūt, Christūq; uera fide suscipere refugiunt. Sermo Dei, hoc est, sententia Dei, quasi diceret. Hominis uerbum, minas & irā fortasse quis impune contēpserit, ut quæ minus efficacia sint, & iramin⁹ extimescenda: Verū cū sermone & sentētia Dei lōge aliud est, uiuus nāq; ille & efficax est supra quā dici potest, cuius uel patrū prostratio satis exempli fuerit, nequaquam igitur impune erit hunc contēpserit, maxime cū horrendum sit in manus Dei uiuentis incidere.

Sermo Dei
pro senten
tia Dei.

Et penetrantior] Ista subñciūtur ut prædicta explicent, penetrantissimus sermo inquit est, cui nihil omnino resistere potest *δίσκοπον*, uocat gladium. Mos em̄ est scripturæ, ut aciem gladij uocet *σάμα*, os, ut Esai. 3. Luc. 21. & Apocal. 1. Et de ore eius gladius biceps, id est ex utraq; parte acutus exhibat. Proprie autem loquendo Euangeliū non dicitur gladius, in quantum promissiones & remissionem peccatorum docet. Non tamen negauerim etiā Euangelio com̄inationes inesse. Apposite autē sentētia Dei, gladius hic dicit, est enim omnino ineuitabilis, & quia hoc scire nō parui momenti ad pietatem est, uoluit efficaciam istius auxeli ista tantum non ob oculos ponere, quo rem digne perpendentes iudicium Dei in tēpore effugere possint.

Os gladij
pro acie
gladij.

Pertingens usq; ad] Animam intelligit naturæ portionem, in qua affectus dominantur, spiritum

ritum

ritū mentē seu particulā auris diuinæ, ut ille inquit: Compages & medullas, accipit pro corpore. Innuit autē, gladius alius ossibus & cōpagibus impeditis ne interiora dissecet & contingat, sed hic cōpages ossaq; perpenetrat, adeoq; medullas latentissimas, ut nihil non illi sit peruium & penetrabile, sane discernit inter pias & impias cogitationes, inter intentiōes cordis rectas & distortas, ita ut nihil melius.

Deus uidet
omnia.

Nec est ulla creatura ¶ Promiscue loquitur de sermone siue sententia Dei, & Deo. Hoc ad Deum referendū est, quē nihil latere potest. Homi- nibus quidē multa abstrusa esse possunt, at qui Deo nihil quicquam, cuius oculis manifesta, nuda & resupinata sunt omnia. *τραχηλιζω* decorio, curē detraho, resupino. vide alios. Hypocritæ & impij simplices quidem uidentur, sed Deus est qui denudat, & resupinat interiora eorū, omniūq; oculis tandem exponit. Nihil em̄ fucati perpetuum esse potest. Notemus hoc, & serio pietati studeamus, alioqui dissecabimur, & pars nostra ponetur cum impijs.

Ad quem nobis sermo est ¶ Intelligo, pro, de quo nobis sermo est. Hoc em̄ sensus uidetur exigere, ut cūq; græca phrasis uideatur obstare, sed sacris scriptoribus non insolens est ab ea interdum deflectere.

Habentes igitur pontificem ma-
gnum

gnū, qui penetrauit coelos Iesum filiū Dei, teneamus professionē. Non enim habemus pontificem, qui non possit affici sensu infirmitatū nostrarum, sed tentatum per omnia, iuxta similitudinem absq̃ peccato.

Quia iam initiū facit sacerdotij Christi, posset forsitan rectius caput hic incipi, sed tamen nō admodum refert, vbi incipias. Pulchre autem ista superioribus cohærent. Nā supra à principio. 3. cap. dixerat. Considerandū Christū legatum & Pontificem confessionis. Nunc consequēter qualis ille Pontifex sit, quia sua intercessione & merito, remissionē peccatorū & vitā nobis impetrauit, explicare instituit, sicq̃ viam dicendis parat, velutiq̃ sūmā eorū perstringit. Habuerunt Iudæi olim Iesum filium Naue, qui illos in terram promissionis induxit, habemus nos Iesum non solum hominis filium, sed & Dei, qui nos in sui & patris cognitionem, adeoq̃ terram viuentium & cœlestem patriam inducit. Ille transijt Iordanem cum populo, ultra quem Moses peruenire nō potuit: At noster Iesus, coelos ipsos penetrauit, ultra Iordanem & mundū hunc. Illo duce populus in terram promissam inductus, apprehendit ciuitates & agros. nos

Christo

De sacerdotio Christi.

ANNOT. IN EPIST. D. PAULI AD

Christo duce municipalium in coelesti Hierusalē
& consortium diuinitatis. Quo autem præstati
orem Ducem illis nacti sumus, eo etiā excellen-
tiora beneficia & dona accepimus.

Iesus filius
Iehozadak
similiter,

Præterea apud Aggeum & Zachariam pro-
phetas, de alio Iesu filio Iehozadak, qui fuit sa-
cerdos magnus legimus, sed & ipse fuit typus
& umbra huius nostri Saluatoris Iesu. Ille qui-
dem eduxit populum è Babylone tempore secū-
di templi, quod & reparauit & uelut sacerdos
magnus in illud ingressus est. Verum Iesus sal-
uator & dominus noster, eduxit nos ex hoc mū-
do, ab illius seruitute redemit, verum Dei tem-
plum constituit, interceditq; pro nobis sacerdos
inæternum. Vnde uere solus ipse Sacerdos seu
Pontifex magnus dici debet. Nam quotquot in
lege pontifices fuerunt, ut comparati huic parui
sunt, ita & paruo tempore vixerunt. De his qui
velit fusius legere, cōmentaria nostra in postre-
mos tres prophetas ædita consulat. Talē ergo
& tantum habentes pontificem, Iesū filium Dei,
qui penetrauit coelos, teneamus confessionem
firmiter, neq; fidem nostram amittamus: *Lasst
vnß steiff am glauben halten.* Sunt qui sim-
pliciter de confessione fidei exponunt, Verū præ-
cedentia diligentius introsipientibus, hunc esse
sensum genuinum patebit.

Non em̄ hab. pont. ¶ Ratio est eius qd dixit,
cōfessionem tenēdam, qua etiam occurrit tacite
questioni.

quæstioni. Diceret enim quis. Sacerdotes magni
ferme superciliosi sunt, humiliores facile con-
temnunt, adeoque à cõmertiõ uulgi, non solum
se segregant, sed & penitus abhorrent, quid er-
go mihi familiaritatis ex illis sperandũ est, qui
ex uulgo sum & peccator? Certe fiduciam inter-
pellandi hos imminui in me sentio, quoties in-
dignitas hæc mea & peccatum animum subit?
Dicit ergo. Ne metuamus. Longe namque alius
sacerdos nobis contigit, quam ut illi contemp-
tui esse possim? Et quomodo abhorreret à pec-
catoribus, qui peccatores saluos factururus venit
in hunc mundum? Nobis per omnia similis est,
malis admodũ exercitatus est (quamuis absque
omni peccato), qui igitur infirmitatibus no-
stris non compati posset, quando huius nobis
fidem factururus tentari & affligi omnifariã spõ-
te voluit? Deus quidem est, interim tamen car-
ne sua nostras miseras experiri non erubuit, ut
infirmitatis nostræ sensu moueri se, nobis cer-
tissime persuaderet, liberumque omnibus ad se
accessum faceret. Sub finẽ. 2. cap. idem argumẽ-
tum habes, recurre si uis ad eum locum. Porro
infirmitates intelligit difficultates rerum ac di-
scrimina vitæ, que potissimum christianis impẽ-
dent. Loquitur enim de ihs, quæ etiam Christus
expertus est, ipse quidem absque peccato, nos
qua sumus deprauatione ferè cum peccato, con-
tra quod tamen assidua nobis lucta esse debet.

H

Obiectio
notaunda.

Infirmita-
tes que
sunt.

Accedamus igitur cū fiducia ad
thronum gratiæ, ut consequamur
misericordiam, & gratiam inuenia-
mus ad opportunum auxilium.

Christus
thronus
gratiæ

Quia Christus sacerdos talis actantus est, tā
taq; nobis impetrat bona, profecto indignissi-
mum est facinus, si non summa cum fiducia ad
illum accedamus, eaq; libertate, qua quis cum
amicissimo amico absque omni trepidatione lo-
quitur, effundentes coram illo, quæcūq; in ani-
mo nostro sunt. Ne autem abhorrire quis pos-
set cum thronum audit, quasi iudiciariam & ter-
ribilem significare vellet, addit gratiæ, nimirū
ad propitiatorium alludens, quod vnus Chri-
stus est, sicut & thronus gratiæ. Recte autē thro-
nus gratiæ dicitur, constituit enim pater omnes
q̄tquot saluat, in nomine Christi saluos facere.
Viderint hic isti, qui ad alium quàm hunc thro-
nū ducunt, uel per se eunt. Certe Christus dicit:
Venite ad me omnes qui laboratis & onerati
estis, & ego refocillabo vos. Matth. 11: Et ego sū
ostium, per me si quis introierit, seruabitur. Ioā
10. Et iterum: Ego sum uia & ueritas & uita. Ne-
mo uenit ad patrem, nisi per me. Ioan: 14. Vale-
ant igitur sanctorum patroni, Cæci enī sunt &
cæcorum duces.

Vt cōsequamur] Id est accipiamus. Sed qui sūt
illi qui

illi qui accipiunt misericordiam uel quod idem est inueniunt gratiam: Qui ex animo ingemiscētes peccata sua agnoscunt, & medicam Christi operē implorant. Nō enim uenit ille uocare iustos, sed peccatores ad poenitentiam. Et pfecto qui morbum nō agnoscit, quomodo unquam, ut medicum adhibeat, persuadebitur? Dicas hic. Cruciauit me tamen varijs plagis, etiam ubi iam peccatum ignouit. Commodum itaque subiunxit: Ad opportunum auxilium, hoc est, tum cum tibi optimum fuerit & admodum opus. Sic Deus credentibus ingentia impartiri uult bona, sed suo tempore, atque adeo cum adflictis acceptissimum futurum est, partim ut desiderium nostrum ad se vehementius alliciat, partim ut sic in necessitate constitutis, auxiliū eo gratius sit, agnoscaturque is esse, qui uoluntatem timentium se faciat. Fide

Qui conseruantur misericordiam.

Deus iuuat, suo tempore.

lis enim Deus est, qui non sinet suos tentari, supra id quod possunt, Imò facit una cum tentatione euentū, ut possint sufferre. prima Corinthiorum decimo.

H 2